

του γούρθιαταλίκι μές τὴν καρδιά του, και διαλά-
ληξε ἀμέσως ὁ κόσμος μὲ τὸ τραγοῦδι του:

Καλονυχτίζω μιὰ ψυχή καὶ τόνομα δὲ λέγω.
Κι' ἐν μελετήσω τόνομα, βουρκόνουμαι καὶ κλαίγω.

— Πητέ μου, πητέ μου κι' ἄλλα, νὰ σᾶς χαρώ,
ἀπ' αὐτὰ τὰ δακουνισμένα λικνοτράγουδά σας, —
ἔλεγε μιὰ βραδυά στις κοπέλλες ἡ Ἀγγέλικα, ἐκεὶ
που ῥέβηνε καὶ κεντούσανε γύρω στοῦ νυχτεριοῦ τὸ
λυγχάρι. — Εἶναι γλυκά γλυκά καὶ νόστιμα, εἶνε
μυρωδῆτα σὰν τὸ βασιλικό, πητέ μου κι' ἄλλα,
πεθαίνω γὰρ τὰ χωριάτικά σας αὐτὰ ζουμπουλά-
κια, που τὰ καταφρονεῖτε, καύμένες, καὶ δὲν ξέρετε
τι θησαυρὸ ἔχετε! "Αγ, χωρία καὶ πάλι χωρία!
Που νᾶθηρη κανένας ἔνα τέτοιο νυχτέριο στὴ χώρα!
Που ν' ἀκούσῃ τέτοια μοσκομυρισμένα τραγούδια!
Θὰ τὰ μάθω, θὰ τὰ μάθω κ' ἔγω αὐτὰ τὰ τραγού-
δια. Δὲ μπορώ πιά νὰ ζήσω χωρίς αὐτά.

Κι' ἀρχίσε ἀμέσως νὰ ψιλοτραγουδᾶς, σ' ἐνα
πό του χωριοῦ:

Κυπαρισσάκι μου ψηλό, σκύψε νὰ σου λαλήσω.
"Εχω δύο λόγια νὰ σου πῶ, κι' ἀπὲ νὰ ξεψυγήσω.

Καὶ δός του γέλοια οἱ κοπέλλες, που πήγκινχ
νὰ λωλαθοῦν μαζί της.

— Τί ὡμορφά τὰ τραγοῦδη, σὰ νὰ γεννήθηκε
στὸ χωριό ἡ μαριολέμενη! φωνάζανε.

— Μπά! Καὶ μηγάρ δὲ γεννήθηκα σὲ χωρία!
Τὴν καύμένη μὲ φέρανε στὴ χώρα μικρή μικρή, —
μήτε μάννα είχα μήτε πατέρα. Ο καύμένος ο θείος
μου ὡ παπᾶ Φέστας μὲ πῆρε στὴ χώρα καὶ μὲ σπου-
δαῖς. Τὴν θυμούμαι τὴν δύστυχη τὴν μάννα μου σὰ
νάτανε γτές. Νά, ἔτζι φαίνουνταν. "Ολοι μου λέ-
γανε πῶς τῆς ἔμοιαζα.

Καὶ παίρνει μιὰ μαγουλίκη, καὶ τὴν τριγυρίζει
στὸ κεφάλι της, καὶ τὶς βλέπει μὲ μιὰν ἡμερη καὶ
συλλογισμένη ματιά. Ήταν ἀληθινὴ ζωγραφία
τώρα.

Οι χωρικτοπούλες κάθουνται καὶ τὴν βλέπουν
ἀμίλητες καὶ συγκινημένες. Δυὸς τρεῖς δακρύσανε
κιόλας.

— Είσαι δική μας, Ἀγγέλικα, καὶ βγάλτο ἀπ'
τὸ νοῦ σου πῶς θὰ μῆς φραγκέψῃς, τῆς λέει μιά
τους, ἡ μεγαλήτερη.

— Εγώ νὰ σᾶς φραγκέψω, ἀγάπη μου; Θεός
νὰ φυλάξῃ! Κοιτάζετε νὰ μὴ μὲ φραγκέψετε σείς
τώρα που ξανάγεινα πάλι χωρικτοπούλα. Μιὰ βδο-
μάδας καὶ θὰ μου τραγουδᾶς τὸ τραγοῦδι τῆς νύφης.

"Εμειναν ὅλες ξερές. Βάζουν τὰ ἑργάλειρα χάρου
βλέπουν ἡ μιὰ τὴν ἄλλη, ἀργινούν ἔνα τσιριγτό σὰ
λωλές, πηδοῦν ὅρθες, καὶ τριγυρούν τὴν Ἀγγέ-
λικα νὰ μάθουν τί τρέχει.

— Αφήσατέ με, νὰ σᾶς τὸ πῶ. Θὰ μὲ πνίξετε
καημένες! Νά! ἀπλούστατο πρᾶμα! Ἀγάπησα ἔνα
παλικάρι, καὶ θὰ τὸ πάρω. Μή ζουλέψετε, δὲν εἶνε
καημινῆς ἀρραβωνιαστικός. Εἶνε ἀπ' τὸν ἄλλο μα-
χαλά. Δὲν εἶνε γέρος, δὲν εἶνε φτωχός. Δὲ ξέρει
πολλά γράμματα, ξέρει ὅμως τὴν τέχνη του. Δὲ
μπορεῖ νὰ μου πῆ τὴν ἀγάπη του σὰ βιβλίο. Ξέρει
ὅμως καὶ τραγουδᾶς σὰν πουλί μές τὰ δάση.

— Καὶ τόνομά του: φωνάζουν ὅλες:

— Τόνομά του; "Ενα πρᾶμα ποῦ γίνεται πολὺ^ν
νόστιμο μὲ τὸ μέλι.

— Ο Μυζήθρας!! φωνάζει ἡ μεγαλήτερη.

— Λοιπόν ἐσι ποῦ τὸν ἔννοισες θέρθης νὰ στο-
λίσῃς τὴν νύφη. Ο γάμος γίνεται στὸ σπίτι του
προεστοῦ καὶ Σπανού.

Κ' ἔτζι ἔγεινε. Ο Σπανός πῆρε ὅλη τὴν δουλειὰ
ἀπάνω του, σὰν πατέρας της ὁ καύμένος.

Τη Ἀγγέλικα, καὶ καλά νὰ γείνῃ νύρη σωστὴ
του χωριού. Μήτε οἱ τρέμουσες ἔλειπαν, μήτε τὰ
χίλια ἄλλα, στολίδια καὶ γλέντια, που κάνουν τοὺς
χωρικούς νὰ λέν τὸ γάμο χαρά.

Οτο γιὰ τὸ γαμπρό, αὐτὸς πιὰ συμμαζεύδη δὲν
εἰχε. Ός καὶ στὴ στεφάνωση ἀπάνω ἔσκυψε κ' εἰπε
του καὶ Σπανού.

— Είμαι βασιλιάς, ἡ Ἀγγέλικα εἶναι κορόνα
μου, καὶ του λόγου σου ὁ σύμβουλός μου.

Καὶ δὲν ἔλεγε ψύμματα. Σὰν ἀληθινός σύμβουλος
τὴ βρέλεψε τὴ δουλειὰ ὁ καὶ Σπανός. Αὐτὸς ἡταν
που πῆγε καὶ τῆς φύσης τὴ φωτιὰ τῆς Ἀγγέλικας
ὑστερ' ἀπ' ἐκείνη τὴ βραδυνή. Αὐτὸς ἔκαψε καὶ
τὴν προξενὴ τῆς κυρά Μυζήθρωνας, καὶ σὲ δύο
βδομάδες ἡταν ὅλα τελειωμένα, κ' ἡ κυρά Μυζή-
θρωνας κατασταλαχμένη μὲ τὸ γυίρα της, καὶ μὲ
τὴ νύρη της, κι' ἀποφασισμένη νὰ ζήσῃ μαζί τους,
νὰ κοιτάζῃ, ἔλεγε, τὰ γγονάκια της, σὰν πήγκινε
ἡ Ἀγγέλικα στὸ Σκολειό.

Κ' ἔτζι νοικοκυρεύτηκε ἡ δακτάλισσα, ντύνουν-
ταν καὶ μιλούσε καὶ φέρουνταν σὰν ὅλον τὸν κό-
σμον, γλύτωσαν καὶ του χωριού οἱ κοπέλλες ἀπ' τὴν
τρέλλα νὰ θέλουν καὶ καλά νὰ φύλανται Φράγ-
κιστες.

Τάδος Καλογιάννος.

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΟ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΑ

Μὲ τὰ κάλλη τῆς ἄνοιξης, μὲ τὰ πλούτα καὶ τές
χάρες τοῦ καλοκαιριοῦ, μὲ καρδιά μπλεγμένη στὰ
μαγικὰ κάδια τῆς φύσης μὲ γάτια χαρούμενα καὶ
χορτασμένα ἀπὸ κάθε λογῆς μεγαλῶν καὶ χόρη, μὲ
χειλια εύγνωμονα κ' εὐγενικὰ ποῦ θέλουν νὰ ἐκ-
φράσουν τές θεῖες ἐντύπωδες τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρ-
διᾶς, ψάλλων σύμφερα τὸ φθινοπωρινὸ δραγοῦδι, που θὰ
χαθῇ στὴν ἐρημιὰ καὶ στὸ χάος τοῦ κρόνου γιαζύ μὲ

τὰ πολύπαθα χελιδόνια, μὲ τὸν πρασινάδα τῶν δένδρων καὶ τὰν βουνῶν, μὲ τὸν ἄνθην καὶ τοὺς καρπούς, μὲ τὴν δροσιάν καὶ γλυκάδα ποῦ εἶχαμε αἰσθανθῆ στοὺς περασμένους, τοὺς γλυκοὺς καιρούς.

Μάτια πολύπαθα καὶ πολυθώρητα, καρδιὰ πολύπαθη καὶ βασανισμένη καὶ σὺ αἰσθαντικὸ τῆς ψυχῆς, ἅρπαξ ἀπὸ τοὺς κάμπους καὶ τὰ βουνά, ἀπὸ τές θεματίες καὶ τὰ ποτάμια, ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν θάλασσαν, κάθε μαγικὴν καὶ θαυμαστὴν εἰκόνα, κάθε πήχη καὶ μελῳδία, γιὰ νὰ φτιάθῃς τὸν ἀργυρίαν ἀπὸ τὸ φθινοπωρινὸ χαιρετισμα ποῦ θὰ τὸ παίξουν οἱ μονότονες καὶ θλιβερές χορδὲς ταῦ χροισμοῦ καὶ τῆς λύπης.

Καρδιὰ αἰσθαντικὴ καὶ σὺ πολυθήρητη ματιά, διῶξε ἀπὸ λιπρός σου κάθε βασάνισμα τοῦ φθιοτοῦ κόσμου καὶ ἀμόλυντη καὶ καθαρή, γίξε θέστερον ματιὰ στὸ τελευταῖο θεῖο στολιδὶ τῆς φύσης ποῦ σιγά, σιγὰ φθείρεται καὶ κάνεται, ποῦ σιγαλὰ μαραίνεται καὶ πέλτει λιπρός εἰς τὸ Νόμο τοῦ Θεοῦ.

Μυριόχρωμα λουλούδια τσῦ βουνοῦ, σᾶς χαιρετῶ μὲ πόνο μάννας, ποῦ στέλνει τὸ παιδὶ στὰ μαῦρα ξένα καὶ κλειὸ μαζύ σας τὸ σκληρὸ καὶ πικρὸ θάνατο, ποῦ σὲ λέγεις μέρες ἕτα τὸν φέ ει τὸν ἀνεμόδροιο κι' ἡ παγωνιὰ τοῦ χειριῶν, τοῦ κρυφοῦ χειμῶνα, ποῦ σᾶς καὶ καὶ σᾶς μαραίνει πανέργια λουλούδια. Πρασινισμένα δένδρα τοῦ βουνοῦ καὶ τοῦ κάμπου, σᾶς ψάλλω τὸ τραγοῦδι σας, τὸ φθινοπωρινὸ χαιρετισμό σας μαζύ μὲ τὸ φλιτσισμα ἀπὸ τὰ φύλλα σας ποῦ ἔνα, ἔνα στὸ ψυχοῦ φύσιμη τοῦ ἀγέρα πέφτουν στὴν γῆ μὲ σιγαλὸ κι' ἐλαζόρο ψιθύρισμα γιεμάτο θλιψὲ καὶ πόνο. Ριάκι δροσερὸ καὶ καθάριο ποῦ ἔτρεχες ἀδύνατο καὶ σιγαλὸ στὴν ρίζα τοῦ καλαμῶν καὶ τῆς ἑτιᾶς, σοῦ ψάλλω μὲ τὰ πουλιὰ καὶ τὸν ἀνδρόνια τὸ μονότονο τραγοῦδι. πρὸν τὰ λιθάρια τοῦ βουνοῦ καὶ τὰ νερά τοῦ χειμῶνα ἐργάζουν καὶ πνιέουν τὰ χάδια καὶ τὰ παιγνιδιά σου.

Απέραντη καὶ μαγικὴ θάλασσα, καθισμένος στὴν ἄκρα ἀπὸ τὸ δροσερὸ ἀκρογιάλι σου, μὲ χτυπόκαρδο καὶ ἐρωτικὴν καρδιὰ σὲ χαιρετῶ καὶ πάλι μαζύ μὲ τὸ κρουστὸ κῦμά σου καὶ τὸ ἀγέρι σου ποῦ γλυκοπαίζει στὰ χαλίκια καὶ στὸν ἄμμο μὲ τὸν κατάλευκο ἀφρό σου.

Καὶ σὲ ἔδεστερε οὔρανέ μὲ τὸν ἥλιο σου, μὲ τὸν ἀστέρια καὶ τὸ ἀργυρό φεγγάρι σου σὲ χαιρετῶ μὲ θλιψὲ καὶ πόνο, πρὶν τὰ βουργανία σύγγενεφα τοῦ χειμῶνα καλύψουν τοὺς κόλπους σους καὶ πρὶν οἱ στρατιές καὶ βροντὲς σοῦ φᾶντε τὰ μαῦρα σθωικὰ μαζύ μὲ τὸ θανατικὸ ἀστροπελέκι, ποῦ καὶ καὶ μαραίνει καρδιές.

ΠΛΙΑΣ ΣΤΑΥΡΟΥ

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ

(*Ίδε σελ. 245.*)

Εἰς τὰς φυλακὰς τῶν ὄποιῶν ὁ σκοπὸς εἶναι ἡ δικηρίζωσις τῶν φυλακισμένων, τὸ κακῶς ἐννοούμενον συμφέρον, ἡ ἐλπὶς τῆς πρὸ τῆς λήξεως τῆς ὄρισμένης ποινῆς ἀπελευθερώσεως ἐνούμενα μὲ καποιαν εὐμενὴ ποστασίαν ἔδωκεν ἐπίστις λαπμάτη ἀποτελέσματα. Εἰς τὸ ἐν Ελγίζε (τῆς νέας Υόρκης) περίηρμον κατάστημα προσπαθοῦν νὰ ἐμπνεύσουν ἡ νὰ ἀναζωπύρησουν τὸ αἰσθημα τοῦ καθήκοντος. Ο φυλακισμένος εἶναι κύριος τῆς τύχης του, τὸ παρελθόν του θεωρεῖται ὡς υἱὸν παράγοντα οὐδεμίᾳ τιμωρίας δι' αὐτὸν παράγει μόνον τὸ παρόν, τὸ μέλλον καὶ ἡ ἀμοιβὴ δι' οποιον καταρρίθεται νὰ γίνη καλλίτερος μόνος του. Οθεού εἶπε 1722 φυλακισμένων, ἀφεθέντων ἐπὶ λόγῳ οι 1125, οἵτοι 78 οἱ ἔδειξαν ίκανον ποιούσαν δικαιογήνην, καθ' ὃσον καταρρίθεται νὰ ἔξαρξιθῇ ὃσον διὰ τοὺς λοιπούς, ἔγχειν τὰ ἔργα των, ἀλλὰ τίποτε δὲν καποδεικνύει ὅτι ὑπενεπτελεῖται καὶ πάλιν εἰς τὰς γείρας τῆς δικαιοσύνης, τούθι ὅπερ συμβαίνει διὰ τοὺς πλείστους τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἀπελευθερουμένων.

Τὰ γεγονότα ταῦτα σχάρως ἐπιμαρτυροῦσιν τὴν ἡθικὴν δύναμιν τῆς κακῶς κατηρτισμένης ἀνατροφῆς καὶ τῆς σγετικῆς εὐκαμψίας τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν ὀρέξεων τοῦ ἀνθρώπου. "Ἄς ὑπενθυμίσωμεν ἐπίστης τὰ θυμυχώτικα ἀποτελέσματα τὰ ἐπιτευχθέντα εἰς Σπάρτην καὶ ἔτι μᾶλλον εἰς τὰς Ἰνδικὰς πατριὰς τῆς Ἀμερικῆς τῶν ὄποιῶν ὁ ἡρωισμός ἐνέπνευσε εἰς Ἑναντίον φιλότορον τὰς ἀνοιλούσθους σκέψεις: « Ή Η ἀνατροφὴ θὰ ἀδύνατο νὰ μᾶς δώσῃ τὰ θυμυχώτικα πρωτερήματα τοῦ σώματος καὶ τῆς καρδίας τῶν ἀγρίων τῆς θρησκείας Ἀμερικῆς, οἱ ὄποιοι θὰ μᾶς ἱσχυντὸν πολὺ μέρτεροι, ἐὰν εἴχον τὰς γνώσεις ἡμῶν... Δέν εὖνος τὴν ἔδυσιν θρησκευτικοῦ τάγματος τοῦ ὄποιου ὁ σκοπὸς θὰ ἦτο ν' ἀντικείσῃ τὸν ἄνθρωπον μέριο τοῦ ψηλοῦ τούτου σημείου τῆς τελειότητος. Τοιούτοι θρησκείαι θὰ ἴσχουν πολὺ ἀνάτεροι, ἢ πό τοὺς λοιπούς καὶ τρομερούς... »

ΔΥΣΚΟΛΙΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΟΥ ΗΘΙΚΗΣ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ

"Ἄρι θεωριτικῶς ἡ ἡθικὴ ἀνατροφὴ εἶναι πολὺ δυνατή· ἀλλὰ ποιος πρέπει νὰ εἶναι ὁ ὡρισμένος σκοπός της; Βεβαίως ὁ σκοπός της πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀναπτυξία τῶν εὐγενεστέσων κοινωνικῶν ἀξετάνων, τῆς ανταποκριτισμοῦ, τῆς ἀλητησθοηθείας, τῆς ὑποταγῆς τῶν ἀτομικῶν συμφερόντων εἰς τὰ τῆς κοινότητος. Αλλὰ τὸ πρᾶγμα θὰ ἦτο πολὺ δύσκολον· διότι ἀνοικτῶς εἰς τὸ ἀντίθετον μᾶς ὁθούν τὰ ἔθη μας καὶ ἡ ἀναπτυξία τῶν ὀρέξεων μᾶς· καὶ εἶναι πολὺ δύσκολον εἰς τὴν παυλιγγωγήν των ὑπερπηδήση τὰ τέσσαρα γενιά ταῦτα ἐμπόδια. Ή ηθικὴ ἡμῶν καταστάσεις καὶ